

Disciplinnämnden för försäkringsdistribution

Dnr 2018:34
2019-11-04

BESLUT 2019:7

Beslut

Disciplinnämnden meddelar Företaget en varning.

Bakgrund

Ärendet

En kund (Kunden) har i anmälan den 3 juli 2018 vänt sig till Disciplinnämnden för försäkringsdistribution (Disciplinnämnden) med en begäran om disciplinär åtgärd mot ett Företag (Företaget).

Inledning

Kunden tog emot rådgivning vid två mötestillfällen, den 21 oktober 2015 och den 5 juni 2017. Vid rådgivningsmötet den 21 oktober 2015 lämnades rådgivningen av en förmedlare som vid tidpunkten för rådgivningen inte omfattades av avtal med InsureSec. Vid rådgivningstillfället den 5 juni 2017, då kunden var 71 år, var försäkringsförmedlaren ett till Företaget anknutet ombud. Företaget omfattades då av avtal med InsureSec. Nämnden kan endast pröva den rådgivning som lämnades den 5 juni 2017.

Av den dokumentation som upprättades vid det tillfället framgår bland annat följande. Kundens erfarenhet och kunskap avseende komplexa placeringar motsvarade kategori 5 av totalt 6. Kundens sammanlagda placeringsbara tillgångar uppgick till 1,36 miljoner kr. Kundens riskprofil var hög och kunden var villig att riskera en förlust på 35 % av totalt investerat kapital. Förväntad avkastning av placeringen uppgick till 25 %.

Företagets rådgivning resulterade i en investering om totalt 970 000 kr av Kundens tillgångar. Investeringen avsåg flera kreditcertifikat, EU High Yield PP 1705J, som placerades i ett investeringssparkonto med en löptid om 7 år.

Kunden har gjort gällande att de uppgifter som framkommer i rådgivningsdokumentationen är felaktiga bl.a. vad avser utbildningsnivå, inkomster, kapital och skulder. Enligt Kunden har de råd som lämnats vid mötet inte varit lämpliga med hänsyn till Kundens ålder, ekonomiska situation, kunskap och erfarenhet.

Företaget har bestridit Kundens påståenden och anført att den information som nedtecknats i kunddokumentationen är riktig samt att den rådgivning som lämnats och de placeringar som gjorts varit lämpliga.

Disciplinnämndens bedömning

Tillämpliga regler

Enligt Regelverket punkt 4.1 och 4.2 ska ett företag följa de lagar och andra författningar som gäller för verksamheten eller som i övrigt är relevanta för försäkringsförmedlare, samt säkerställa att dess förmedlare följer god försäkringsförmedlingssed.

Det grundläggande kravet på att iaktta god försäkringsförmedlingssed enligt Regelverket innebär bl.a. att en försäkringsförmedlare som tillhandahåller rådgivning är skyldig att tillvarata sina kunders intressen (omsorgsplikt) och rekommendera produkter som är lämpliga för Kunden.

De aktuella placeringarna har inte ägt rum inom ramen för en försäkringsprodukt. I stället har man använt sig av ett investeringssparkonto. Det rör sig därför om ren investeringsrådgivning. Disciplinnämnden har i sitt uttalande 2014:1 bl.a. anført följande.

”Lag (2007:528) om värdepappersmarknaden (LV) är en lagstiftning som har en hög relevans för försäkringsförmedlare. Syftet med InsureSecs regelverk är bl.a. att upprätthålla allmänhetens förtroende för försäkringsförmedlingsbranschen. En överträdelse av bestämmelserna om investeringsrådgivning i LV utgör därför även en överträdelse av InsureSecs regelverk, och detta oavsett om rådgivningen har skett inom eller utanför ramen för en försäkring.”

De bestämmelser i LV som var aktuella i Disciplinnämndens uttalande 2014:1 rörde krav på att tillvarata kunders intressen, att handla hederligt, rättvist och professionellt samt att även i övrigt handla på ett sätt så att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthölls.

Av lag (2018:1219) om försäkringsdistribution 4 kap. 1 § framgår att liknande krav ställs på en försäkringsdistributör som ska bedriva sin verksamhet enligt god försäkringsdistributionssed och som med tillbörlig omsorg ska ta till vara kundens intressen. Det åligger Försäkringsdistributören att handla hederligt, rättvist och professionellt.

I det aktuella fallet lämnades rådgivningen av ett till Företaget anknutet ombud. Företaget har ingått avtal med InsureSec och omfattas därför av Regelverket. Den investeringsrådgivning som lämnades till Kunden hade därmed samband med försäkringsförmedling och kan därför prövas av nämnden.

Nämnden har i beslut 2019:5 samt 2019:6 uttalat att vissa s.k. strukturerade produkter endast i undantagsfall är lämpliga placeringsalternativ i samband med försäkringsförmedling till konsumenter. För att placeringar i sådana produkter ska vara lämpliga krävs att kunden bl.a. dels har tillräcklig finansiell förmåga att bära de aktuella riskerna, dels har tillräcklig kunskap och erfarenhet av sådana produkters egenskaper och då särskilt riskerna med dessa, dels förstår vilka kostnader som är förenade med produkterna. Det är Förmedlaren som har att visa att dessa krav är uppfyllda.

Disciplinnämndens skäl

Utgångspunkter för Disciplinnämndens bedömning

Den aktuella rekommendationen har avsett placeringar i kreditcertifikat. Kreditcertifikat av aktuell typ är strukturerade produkter som karaktäriseras av höga risker och komplicerad riskstruktur. På ett sätt som i stort motsvarar sådana marknadswarranter och autocalls som bedömdes i beslut 2019:5 samt 2019:6 kännetecknas produkterna av att de är spekulativa till sin natur, komplicerad till sin konstruktion samt medför betydande risk att förlora hela det investerade kapitalet.

För att en rekommendation om placering i den nu aktuella typen av produkter ska kunna anses vara lämplig för en konsument måste en förmedlare för det första kunna visa att konsumenten *i det enskilda fallet har den kunskap och erfarenhet* som krävs. Förmedlaren måste för det andra kunna visa att rekommendationen *i det enskilda fallet är lämplig med hänsyn till konsumentens personliga eller ekonomiska förhållanden inklusive finansiell förmåga samt önskan att bära risk*. För att rekommendationen ska anses lämplig måste förmedlaren för det tredje *kunna visa att den utredning, analys och bedömning av hur de aktuella produkterna passar konsumentens unika behov, önskemål och riskvilja är baserad på tillräckligt avancerade risk- och analysmodeller*.

Närmare om den aktuella rekommendationen

Lämplig rekommendation med hänsyn till Kundens ursprungliga eller förvärvade kunskap och erfarenhet?

Rådgivningsdokumentationen visar inte att Kunden hade den mycket höga nivå på kunskap och erfarenhet som typiskt sett krävs för att kunna förstå riskerna med de aktuella placeringarna.

De investeringar i olika strukturerade produkter som Kunden enligt rådgivningsdokumentationen tidigare hade gjort kan inte anses ha skapat underlag för bedömningen att Kunden hade förvärvat sådan kunskap och erfarenhet som krävs för att rekommendationen kan anses ha varit lämplig.

Lämplig rekommendation med hänsyn till Kundens ekonomiska situation och finansiella förmåga att bära risk?

Rådgivningsdokumentationen visar inte att Kunden hade den ekonomiska situation och den finansiella förmåga att bära risk som krävdes för att de föreslagna placeringarna kunde anses lämpliga för Kunden. Företagets rekommendation innebar sammantaget att drygt 70 % av Kundens sammanlagda finansiella tillgångar placerades i kreditcertifikat med hög risk. De förluster som kunde uppkomma till följd av placeringarna står inte i rimlig proportion till vare sig Kundens samlade finansiella tillgångar eller bruttoinkomst enligt rådgivningsdokumentationen.

Lämplig rekommendation mot bakgrund av Kundens ålder och produkternas löptid?

Den aktuella rekommendationen kan inte anses strida mot god försäkringsförmedlingssed enbart på den grunden att Kunden vid förmedlingstillfället var 71 år gammal och att de produkter som rekommenderades hade en löptid om sju år. Kundens ålder och placeringshorisont har dock betydelse för den samlade bedömning som ska göras.

Lämplig rekommendation med hänsyn till Kundens önskemål och riskvilja?

Kunden har, som angetts, gjort gällande att merparten av de uppgifter som framgår av rådgivningsdokumentationen – däribland Kundens erfarenhet av liknande produkter, utbildning, finansiella tillgångar samt inkomst – är felaktiga. Nämnden kan mot bakgrund av det material som har åberopats i ärendet inte närmare bedöma i vilken grad uppgifterna i rådgivningsdokumentationen verkligen motsvarar Kundens faktiska situation vid tidpunkten för rådgivningen. Nämnden har därför att bedöma lämpligheten i rekommendationen utifrån de uppgifter som framgår av rådgivningsdokumentationen.

Av dokumentationen framgår att Kunden angav att dennes tillgångar var så ”stora och trygga att jag vill och kan ta betydligt mer risker om möjligheterna ser tillräckligt lockande ut” samt att Kunden kan ”tåla en viss förlust eftersom potentialen är hög”. Vidare framgår att Kunden gavs rådet att placera större delen av sitt kapital i kreditcertifikat och att Kunden var införstådd med innebörden av dessa placeringar och bekväm med de risker som placeringarna medförde.

Kunden uppgav sig vara villig att förlora 35 % av investerat kapital. För bedömningen är det av betydelse att Kunden trots detta rekommenderades att investera i produkter där hela kapitalet kunde gå förlorat.

Det kan också konstateras att det inte framgår av rådgivningsdokumentationen vad som motiverade Kundens omplaceringar.

Betydelsen av kundens undertecknande

Nämnden är fri att i sin prövning göra en egen bedömning av vilket bevisvärde ett undertecknande av kunden av rådgivningsdokumentationen har vid en prövning av om en förmedlare har åsidosatt kravet

på god sed. I detta fall har Kundens undertecknande av rådgivningsdokumentationen ett begränsat bevisvärde. Utredningen i ärendet ger inte stöd för att Kundens bekräftelse är förenlig med vad som har framkommit om Kundens kunskap och erfarenhet när det gäller finansiella frågor i allmänhet och de aktuella produkterna i synnerhet.

Sammanfattande bedömning

Sammantaget ser Disciplinnämnden mycket allvarligt på ägerandet, eftersom rekommendationer av produkter som inte är lämpliga för kunderna allvarligt kan skada kunderna och förtroendet för försäkringsförmedlingsbranschen. Det kan samtidigt konstateras att Disciplinnämnden inte förrän i beslut 2019:5 samt 2019:6 uttryckligen prövat frågan om hur just rekommendationer till konsumenter om placeringar i strukturerade produkter förhåller sig till kravet på god sed enligt InsureSecs regelverk. Den nu aktuella rådgivningen lämnades i tiden före dessa båda beslut. Mot denna bakgrund kan påföljden, även med beaktande av att Företaget tidigare har tilldelats en varning i ett annat ärende, stanna vid en varning, trots att denna form av allvarliga åsidosättanden av god sed som utgångspunkt fortsättningsvis bör resultera i uteslutning.

Disciplinnämnden för försäkringsdistribution

Johnny Herre

Ordförande

Beslut i detta ärende har fattats av ledamöterna Johnny Herre (ordförande), Carl Johan Rundquist(referent), Dan Öwerström och Kaj Larsén. Föredragande har varit Teimur Saleh.